

DEBRECZENI ELLENŐR

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve. Egész erre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt 50 kr. Egy óra 1 frt.

Hirdetési díj: öt hasábol petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek leegredés történt. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétettek fel.

felejtani — és sokkal inkább vétek ne volna önként nyujtani. szerkesztő néhány évvel ezelőtt jelentette a közzétett lapját egy hónapra elvonta a bíróság, mert az a róka börtök, fejcsózt halakat, melyeket kapott.

színház. hirdetés. Fatincza... 1877. okt. 13-án... I C Z A.

Debreczen, okt. 13.

A debreczeni szabadelvi párt bizottsága szívérzelmeinek kifejezést adandó, Tisza Kálmán 6 nagyméltóságú névnapja alkalmából, hozzá úgy is mint Magyarország miniszterelnökehez, úgy is mint Debreczen város első választókerületének képviselőjéhez a következő üdvözlőt intézte:

Nmélt. m. k. miniszterelnök, mélyen t. képviselő ur. A debreczeni szabadelvi párt több alkalomból ünnepélyesen kifejezte már nagyméltóságod, mint a nagy országos szabadelvi párt vezére s az ország kormányának elnöke iránt ragaszkodását, — tiszteletét és törhetlen bizalmát; mely bizalom sem a közbejött rendkívüli nagy események befolyása, sem az ellentétes politikai nézetű honfitársak támadására s baljósaitai által meg nem ingattathatt.

És midőn a párt bizalmát nyilvánította a vezér iránt, a ki hite szerint ott, a hol a magyar nemzetről, e sokat szenvedett nemzetnek létéről, jövőjéről van, vagy lesz komolyan szó, törhet, de nem hajlik s hajolni nem fog, nem mulasztotta el bizottsága által rokonszenvét, jó kívánatait is nyilvánítani oly alkalomból, a midőn kiválólag a szív érzelmei szoktak nyilvánulni.

Ha valaha alkalmasan a párt szív érzelmeinek s jó kívánatainak óhajtott kifejezést adni nméltóságod irányában, úgy bizonyára ma, amidőn nagyméltóságodnak, mint a párt vezérének s az ország kormányának elnökének a párt szenvedélyek hullámszáma — s a tisztelekre méltó nemzeti érzelmeinek, melyektől nméltóságod távol nem áll, sem állhat, mert minden ízében magyar és hazafi, sebes nyilvánulásai középette oly sok félreértéssel, megtámadással, — sőt rágalommal kell küzdenie: jól esik lelkünknek, hogy mi, kik addig, míg oly hazafit — mint nagyméltóságod, — látnuk a kormány élén, nem csüggedhetünk, eddigi érzelmeinket fejezhetjük ki nagyméltóságod irányában; mely érzelmeit átathva, nagybecsű névnapja alkalmából kívánjuk, hogy az isteni gondviselés nagyméltóságodat általunk tisztelt családjával együtt sokáig, boldogan éltesse!

Kelt Debreczenben a szabadelvi párt intéző bizottságának 1877-dik okt. 11-én tartott üléséből.

Tóth Antal, elnök.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárcsaja.

A csillag-esárda.

Bünygyi beszély.

Irta: Streckfuss Adolf.

(2-ik folytatás.)

Még nehezebbnek tetszett előtte azon kérdésre felelni, hogy mely rendezet tartozhatik tehát az idegen. Ha két tekintélyes börtöndere tekintett, azt kénszerűt gondolni, hogy azon kereskedelmi utazók közül való, kik időnkint a kisebb városokba és a vidékre kirándulásokat tesznek oly célból, hogy a nagyvárosi gyárak részére új vevőket szerezzenek. Választékos öltözéke ezen foglalkozás mellett szól, de nem egyszerűen magas termékek sájtáságos katonás tartása és nem az a különös hangban, mely a katonatiszt vezényszavára emlékeztetett akkor is, midőn az idegen a legudvariasabban és a legfesztelebből beszélt.

Budapest, okt. 12.

(—y—) A Helfy képviselő esete által keltett vihar is lezajlott és a komolyan gondolkozó hazafi kénytelen bevallani, hogy „valami rothadt Dániában“, ha az országgyűlésen oly jelenetek lehetségesek, minőknek kíséretében a hordárügy fölötti vita lefolyt a képviselőházban.

Különben az eset maga kezdettől el volt rontva, mert Helfy képviselő urnak, ha négy részeg hordár megjelenése által képviselői immuntilását csorbítva látta, nem a főkapitányhoz, hanem egyesenesen a ház elnökéhez kellett volna orvoslásért folyamodnia, s hogy a ház köztiszteletben álló elnöke rögtön kellőleg intézkedett volna, arról egyetlen becsületes ember sem kételkedik.

Ez eljárásnak meg lett volna az a gyakorlati haszna, hogy az elnök hivatalos felszólítására, rögtön megérkezett volna a hivatalos válasz, s kétségteletlenül tisztába lett volna hozva, hogy a kormányának, sőt még a rendőrségnek sincs része a dologban. Persze hogy ez tisztába lett volna hozva, de ép ez volt az, a mitől Helfy ur menekülni akart.

Hiszzen ha hivatalosan konstatálva lett volna a dolog, akkor nem lett volna ok és czim arra, hogy az országgyűlés elé hurokoltja azt és ma politikai mártírságának dicsőítéséből szomoruan látna hiányozni egy olcsó sugarat.

Bizony furcsa dolog az a hiszág, és pedig legfurcsább azért, hogy ritkán párosul valódi érdemmel vagy tehetséggel, hanem a legtöbb esetben a hatás valamely léha, külső eszközének véletlenül birtokába jutott egyéneknek mutatkozik.

A vita egyébiránt tanulságos volt; megtanulhattuk belőle, hogy ha ellenzékeink — nem is tudjuk hirtelenében hányan vannak — így haladnak a botrány rendezésben, úgy a magyar népek par excellence parlamenti és alkotmányos neve, nem sokára csak gunykép fog alkalmatni.

Valóban elkedvetlenítő dolog látni, hogy a magyar országgyűlésben komoly férfiak találkoznak, a kik minden megállapított program nélkül, tehát valóban a nélkül, hogy tudnák mi érte és mi czéllra, népszerűség vadászat, vagy egyszerűen kötekedésből ellenzéket képeznek és annyira elvakultak, hogy azt hiszik, a gyanusítás, a jó szándék és hazafiság kétségbevonása a legalkalmasabb eszközök arra, hogy egy hivatalának teljes tudatával bír, s azt minden körülmények közt betölteni kész kormányt megbuktassanak.

Az ellenzék állása mindig könnyebb, mert csupán bírálatot kell mondania, s a törvény és állam mellett meg van könnyítve az a feladata is, hogy ha bár még a középészű szellemek is valamely ritkák soraiban, kellő alkalossággal kézzelhessenek el a kérdés megvitatására s tárgyilagosan ne hajánál fogva ellenzékel szemponthól ítélik, vitassák meg azt.

Az ilyen ellenzék nemcsak kiméletet, de tiszteletet érdemel kormány és nemzet részéről egyiránt, mert természetes akadályát képezi az államok és korm

mányok egyik legvégzetesebb, bár nagyon természetes hajlama és betegségének — a megállapodásnak.

De ha azok, kiknek ily szép és hálás szerep jutott, feladatukat félreismerve, vagy talán épen nem ismerve, botrányokozásban, saját maguk és ama nagy fontosságú testületnek, melynek tagjai compromittálásában, erkölcsi reputációjának megsemmisítésében keressik a dicsőséget, és a mire mindenek felett szükségük van, a népszerűséget, akkor valóban kétségtelesen bizonyítottak szolgálat szellemi szegénységéről és kétségtelesen teszi, hogy legfőleg csak ösztönszerű tudatával bír szép hivatásának, de annak betöltésére képesség és jellem egyiránt hiányoznak nála.

Simonyi báró nagy pathosszal mondogta ki, hogy minden országgyűlés oly bánásmódban részesül, a minőt megérdemel. Igazban van, mert a mely kormány és ház egyiránt bársony keztyűvel simogatják az oly ellenzéket, melynek báráói „otromba botrány“ és „hazudik“ kifejezéseket használnak a kormány ellenében, annak nincs oka panaszkozni, s szenvednie kell, ha naponta hasonló botrányokkal fogják is keseríteni életét, akadályozni működését és a művelt világ előtt pellengérré állítani reputációját.

— Gorcsakoff és Andrassy. Mint a „P. L.“-nak Berlinből távirják Gorcsakoff hg. Andrassy grófnak köszönetet mondatott az „erdélyi puts“-sal szemben tanusított magatartásáért, egyszerűsöd kifejezést adott azon reményének hogy jövőre is sikerülend „a tomboló szenvedély által felgúrtot hazafiakkal szemben ellentállást gyakorolni.“ Erre a „P. L.“ azt a helyes megjegyzést teszi, hogy a róka nagyon öreg mint róka ha azt hiszi, hogy ily tréfákkal, melyek célját a legvalószínűbb szem is átláthatja, különösen azon gyanusítás által, mintha az erdélyi rendszabályok Oroszország érdekében történtek volna, Andrassy grófot nálunk népszerűtlenné lehet tenni. Szerencsés véletlen hogy Tisza Kálmán közlekedésügyi tárcsáján az erdélyi dolgokról, mely közlés Gorcsakoff hálálkodását a maga valódi színében tüntetheti föl.

— A magyar arany járadék kölcsönre befejeztettek az aláírások. A Berlinből és Bécsből érkezett hírekbel az tünik ki hogy Németországban és az osztrák-magyar monarchiában bevezetett aláírások összege 35 millió forintot tesz. A párizsi és londoni aláírásokról részleteket még nem közölnek, csak annyit említenek meg, hogy a két piaccon nem valami rendkívüli érdekeltség mutatkozott a magyar-rente iránt. — Egy Bécsből legújában érkezett sürgöny szerint az aranyjáradék egész összege nem iratott alá és ennél fogva reduction nem fog történni.

— A monarchia közös költségvetése teljesen elkészült s már nyomatás alatt is van. A két pénzügyminiszter befolyásainak sikerült a közös miniszterek követeléseit a tavalyi költségvetéshez lehetőleg közel hozni, azonban a háboru által a monarchia határában teremtett helyzetre való tekintetből, némiképp többlet követelések mégis fognak emelteni a delegatiónk előtt. A kül hivatal is okozott némely előre nem látott kiadásokat, melyekért a külügyminiszter utólag indennytit fog kérni.

A háboru.

A balkáni Leonidász úgy látszik még nincs tisztában a helyzettel, még stagnál, még observál. Szulejman pasának generalissimussá történt előléptetése által a török hadiactió tesznek tetszett — kiváló előszereettel viseltetvén t. i. a katonatisztok irányában.

Az étekke valóban jók voltak és a bor kitünő. Braun ur becsületbeli dolgokat tart, csak jófélelvel szolgálja; e körülmények és a Weidenhagenbe vezető ut rozaszágának köszöné, hogy helyijel-közél mindig fordulnak meg nála idegenek. Örömet lelik abban, ha látják, hogy vendégeinek mindene izlik és kedve lát-hatóság fokozódott, a midőn tapasztalja, hogy az egyszerű, de jól készült vacsorának jelenlegi vendége is becsülettel megfelel.

De nagy virtuozitással is tudott enni ez idegen, a pecsenye szeleket csak úgy nyomtatlanul tűnéztek el előle; csak miután ki-trüült tányérja, tevél megnyugvással villá-ját. — „És most egy pohár bort gadj“ uram,“ mondá mosolyal ajkán. — „Az ön egészsé-gére! — Mert az oly vendég, aki e sivar magános állomáson ilyen jó étkekkel és ilyen vörös borral idíti az utazokat, megérdemli — ha t. i. számlája sem tulzolt — a halhatatlanságot; Kocczintson velem! Sokáig éljen Braun ur!“ Braun ur nagyon meg volt lepetve, midőn magát nevének hallá szözlittatni. „Én nem

part plusquamsuperlativusa győzött az arany-szarv városában. Szulejman azonban Caesar-nak tartja magát — s a mai körülmények között méltán — és óvakodik a török Rubicon-t, a Lomot könyelműven átépni. Talán eszébe jut-hatott I-ső Napoleon esete, kit a hideg és hó tett tönkre — és azért Szulejman azzal a kis sárral szemben is óvatossá lett.

Nem is jelez a táviró egyebet, minthogy a török és orosz előőrök a Lomnál közel egymáshoz néznek farkas szemet és hogy a harc vonalán csak egyes jelentéktelen csete-paték voltak. A Plevnából kiküldött avangárd és az Orchanie felől előtörtető élemezési és hadiszer szállító osztaggal t. hó 9-kén kezett fogott; ezen összeköttetési vonal tehát a törökök részére teljesen biztosítva van. Lehet, hogy itt is készül valami, mert O s-m-an és Ch e f k e t pasának még tegnap volt rendez-vous-juk tanácskozás végett. Has-san hg Várnába utazott. Atalában egy lát-zik, hogy a porta is hiában forcirozza — még szem-lyváltozás árán is — a végelöntést; utol-jára is csak a téli campirozásra leend szorítva mindkét ellenfél; ki különösen az oroszok részéről miután a londoni kabinet megtiltá az oroszok által Nagybritaniában megrendelt vas barok-kok kivételét — meglehetősen nehézségekkel lesz csak kivihető. A törökök földből hányt kunyhókkal segitenek magukon. A sajtért kutba szállott muszákai kilátásai semmi esetre sem lehetnek valami tündérek; mert most már a legnagyobb kusi pajtasok is kicsinylő-leg kezdnek róluk szólani; így Salisbury lord Bradfordban úgy nyilatkozott, hogy az eddig törtétek semmirek (tüntetik föl azon aggyájt, miszerint Oroszország ezentul is agressiv hatalommal foghatna fölépni és a béke leg-közlebb is várható.

Meg egyet. — A „Romanul“ oláh lap is tetszelgett magának. Egy nagyon is „blitz-blau“ réppentyűt akart a hadi látkör fölé bocsátani, de úgy látszik, hogy saját markát süti meg vele. Legutóbb a „Pester Lloyd“ is colossá-lis kacsanak állítja a nevezett rumunly lap által usgált hírt, mely szerint Baca-Arana mellett, északon számos magyar tört volna be Kis-Oláhországba! és hogy Haralamb (ismeret-len uraság!) megfelelően erőlyes intézkedést tön ennek ellenében. Különben várjuk be a részletesebb tudósításokat. — Lehet, hogy az egész nem egyéb egy, már a multban is töb-bör előfordult — kis határvillongásnál. — De hogy ne ezzel végezzük, — fölémlítjük, hogy Ázsiából Moukhtar pasha távirja, miként a törökök az oroszoknak nagy erőlyekkel és 60 ágyu-val eszközölt támadását egy egész napi harc utján győzedelmesen visszaverték. Reggel meg-ujt a csata. Az oroszok 1500 embert vesz-tettek, a törökök kevesebbet.

Hajdumegye. Okt. 12. 1877. Alig egy éve a miolta Hajdumegye él s megkezdte működését. — Rövid egy év, telve reményvel s csalódással, de mind a mellett is elegendő ahhoz, hogy meggyőződjünk a fölöl, hogy e jól tervezett, jól kigondolt s megalakított megyének melyek hiányai; elegendő ahhoz, hogy meggyőzőzenek bennünket arról, miszerint e megye nem teljesítette egy, a mint kellett volna, hivatását.

Nagy vád, igaz, elismerem, de talán e vád elvesztü — hiszem — diességét, ha utána gondoljuk azt, miként e megye, mint megye, csak most alig egy éve kezdte meg működését s mint minden kezdetnek, úgy ennek is megvoltak akadályai, megvoltak az alakulás nehézségei, hogy az ügyforgalom és munkakör növekedtevel csekély számú munka és szelle-mi erő állott a megye rendelkezésére, hogy azon erők is szétforgácsolva és mégis tulhal-mozva voltak s így a munka gyorsaságban és pontosságban vesztett, helytelen, meggondolatlan intézkedések törtétek, vagy mulasztat-tak el, gyakran az írott betűt megczáfolta a tett, az intézkedés és mind ez a nagy közön-ség rovására, mely ez új megyében, a köz-igazgatás ujja születését, megújulását és gyö-keres átalakulását véte rejteni.

S ma, midőn a megyei tisztviselők vá-vagok ezermester! Hiszen e tényéron eléggé kivehetően nagy és szép betűkkel áll föl írva a Braun név, azon fölül az m * * — i vasu-ti állomás vendégölése is utalt öre, föltéte-zezvén önről, hogy irántai barátságából lesz némi kis gondja réam, sőt — minthogy első ízben utazom most e vidéken — nyujtand is nekem bizonyos fölvilágosítást a környék egyik vagy másik urasága fölöl.“ Zsófinak, a csinos pinczérnőnek ez nagy mértékben visszatetszett. Ugy, hát mégis csak kereskedelmi utazó ez; ki hitte volna; hiszen a legszebb katona-tisztü külsővel bír és csókja is olyasféle heves és szemérmetlen vala!

Braun ur talán szintén nem kevésbé volt meglepetve; ő ez urak földbírtokosnak tartá; hogy azonban benne csak egyszerű kereskedői ügynökre talált; nem vala rá nézve kellemet-len; mert reméltéte, hogy a vidéken utaztá-ban jövőre is vendégre lesz; azért eltekintve m * * — i régi főnöke ajánlatától — eltökélté magában, hogy az utazónak legjobb tudomása szerint fog fölvilágosítást szolgáltatni. — „A mennyire ismeretségem terjed, szívesen szol-gálatára állok. Kihéz legyen szerencsém?“ — Az idegen Braun ur e kérdésre ékes kis látogatójegy-tartót vett elő és kivonván

lasztása küszöbön áll, joggal mutathatunk azon hiányokra, melyek a megyei közgazgatásra bényítógatnak, joggal hivatjuk fel a nyelmet a bajokra, melyeknek orvoslása halaszthatatlan.

Mindenek előtt nem szabad figyelmen kívül hagyni, mielőtt a megyei élet bírálatába bocsátkoznánk, azon különbséget, mely a régi vármegye s a mai megye között létezik s nem szabad felednünk, hogy a mint a mai megyé-nek munkaköre egészen más, mint a régi vár-megyéé, aneképpen van jogunk többet követ-elelni a mai megyétől, mint a régi vármegyétől. — A mai megyék nem az alkotmány védbástyái többé, mint a régiek joggal valának, nem az állam és vezérfeletnek előkészítő isko-lái többé, hanem a központi államhatalom egyik organuma, a központi közigazgatásnak egyik az államhatalommal együtt és karöltve működő része; hasonló a francia departe-menthoz, azon különbséggel, hogy míg ott a departement minden tisztviselője az államha-talomtól kapja megbízatását, nálunk a megyék-ben a nép választja azt.

De nem kívánok a megyék régi és újabb szervezetének ismertetésénél sokáig időzni, csupán feltüntetni kívánom azt s felhívni rá a megyei urak nyelmet, hogy a régi várme-gye és a jelenlegi megye nagyon különbözik, elüt egymástól s így mint fentebb mondtam, nem azt kell várnunk a jelenlegi megyéktől, a mit vártunk régen a vármegyéktől.

De hogy közelibb térjünk Hajdumegyé-hez s a megye eddigi működését megfigyelve, bírálatot mondjunk felette, e modern értele-mben vett működési köret kell a megyéknek ismernünk s tudnunk.

A Hajdumegye megalakulása szemben a többi megyékkel — el kell ismernünk, nem könnyen sikerült. De végre is ügygözü s ki-tartó férfiak működése folytán megalakult az. Jól tudjuk mely elemek jöttek itt össze ez új megyében, mint szinte ismerjük azt, hogy két vármegyének elszakított részei s egy szabad kerület egyesültek egymással, egy czél lebe-gyén minnyájunk előtt; e a jó közigazgatás megeremtés volt.

Nem akarok a volt Hajdukertletnek szemrehányást tenni, de be kell vallanunk, hogy közigazgatása, közigazgatási apparatusa nem a legelsőké egyike volt s nem olyan, mely ez új, népes megyében hivatását betölteni ké-pes lett volna, annyival is inkább, mivel ez apparatus, minden igazítás nélkül, úgy a mint volt, helyeztetett át a szerény Hajdukertlet-ből az új, a fényes Hajdumegyébe s e gyenge apparatus gyengének mutatkozott erős kezék-ben is, tulhajtani pedig a természet törvényei szerint a gyengét nem lehet.

Lenthe Gusztáv. (Folyt. köv.)

Országgyűlés.

A képviselőház okt. 11-ki ülésén meg-kezdte a szeszdó törvényjavaslat tárgyalá-sát. A vita elejét Simonyi Ernő felszólá-lása képezte, ki a kérdés, valamint az összes kiegyezési kérdéseknek a keleti háboru bevé-géztéig való elhalasztását hozta javaslatba. — Utána S z é l l Kálmán pénzügyminiszter szölt Simonyi érvelésének tarthatlanságát vitatván. Beszéltek még H e d r y, B e r z e v i c z y és C h o r i n, kik közül csak Hedry szölt érdem-legesen a javaslatához, a többiek pedig valósá-gos vámközösségi vitát fejtettek ki, úgy hogy alig hitte volna valaki, hogy a magyar képviselő-házban a szeszdó törvényjavaslat tárgyalatik.

A vita 1/2 3-ig elhúzódnán, — elnök az ülést berekesztette.

Az október 12-diki ülést — szintén a fentebbi tjavaslat tárgyalásával folytatása vette igénybe. Most is többek között az ügyböz, így pl. B e r z e v i c z y E. C h o r i n, B á n - h i d y Béla or. ellene; H e g e d y S. T a r n - o c z y G. M ó r i c z P. pedig a javaslat elfogadását ajánlották.

Az ülés 2 óráig tartott, de a tárgyalás nem ért véget s a vita a följegyzett szonokok számából következtetve, még vagy két ülésen keresztül el fog húzódni.

Napi hírek.

— Meghívás. A debreczeni önkéntes öltöltő egylet f. évi okt. hó 21-én d. e. 10 óra-bólőle névjegyét átnyujtá azt az érdemes vendégölőnek.

„Steinert Kornél“ — olvassa le róla amaz — „Oldeott W. és T.-sa urak berlini czégek kereskedelmi utazója.“ — Oldeott W. és T.-sa, nagy czég; nevét már gyakran hallám, azért még sem tudom egészen — „Ime, fogja ezt is Braun ur, ez jegye az üzletnek, mely önt kimerítőben értesiten-dí“ — szakítá meg őt Steinert Kornél, mi-közben egy második, még nagyobb kártyát nyujta át neki, mely így hangzott: Oldeott W. és T.-sa szivar, dohány s burnót gyára és nagybani raktára; nagybani eladása valamény-nyi ország legnemesebb borainak; nagybani vétele és eladása gyapjúnak, szőrmének, minden fajú gabonafélének, vetemény mag-vaknak; a gazdaszat minden ágába vágó ge-peknak stb. ajánlta; Steinert Kornél által. A különben nyomtatott jegyen e név Steinert Kornél, gyönyörű kézírással volt rávive.

(Folyt. köv.)

